

Pirret - Lärarhandledning

Av Reyhaneh Ahangaran

Om föreställningen

Pirret är en visuell och musikalisk mimföreställning för barn från 10 år om alla just de där pirriga känslorna och tankarna som börjar väckas till liv när puberteten börjar smyga sig på. Föreställningen utgår från barns egna frågor till RFSU och Kamratpostens frågespalt Kropp & Knopp. För det är ju onekligen många frågor som börjar snurra i huvudet i 10-års åldern: vad gör man om man blir kär i någon som inte blir kär i en tillbaka? Vad är det som händer i min kropp? Är jag verkligen normal när det pirrar i kroppen så här? Kroppen står så mycket i fokus, och i Pirret får barnen möta tre mimskådespelare med full koll på kroppens eget språk. I Pirret lyckas de fånga mycket av det som händer i kroppen, skapar igenkänning, avdramatiserar pinsamma situationer samtidigt som de tar barnen på allvar.

Syftet med den här lärarinspirationen är att eleverna i mötet med scenkonst och arbetet med föreställningen ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden, allt i enlighet med läroplanen.

Inför föreställningen

Pirret handlar om frågor som kommer barnen nära. Ämnena kan vara känsliga för en del barn, därför kommer Pirret till sin största rätt om den används som en del i ett arbete kring sexualitet, samtycke och relationer i stort - att barnen både får förbereda sig inför föreställningen och att det sker ett arbete om föreställningen efteråt.

Några förslag på förarbete:

- Lägg en del av din vanliga undervisning om sexualitet, samtycke och relationer någon vecka inför ni ska se Pirret, och använd sedan föreställningen som den stora introduktionen till ämnet.
- En annan ingångsvinkel är att ni så smått börjar med detta tema och t.ex. läser Kamratpostens Kropp & Knopp-frågor för att se vad andra barn frågar om. Kan man gruppera frågorna på något sätt? (t.ex. kroppen, må dåligt, vara kär etc.)
- Gå in på RFSU:s Metodbank för undervisning och använd er av några av de övningar som finns där (länk finns på sista sidan).
- Prata med barnen om vad det är för föreställning ni ska se. Läs beskrivningen av föreställningen och titta på bilder från den på Pantomimteaterns hemsida. Fråga barnen vilka ämnen de tror att föreställningen kommer handla om utifrån bilderna. Spara anteckningarna så ni kan gå igenom dem efter föreställningen och se om de hade rätt!
- Prata också om hur det kommer gå till rent konkret: publiken hänger av sig och väntar utanför scenrummet för att bli upphämtade av en av skådespelarna.

Efter föreställningen

Fundera ut vilka ämnen som lämpar sig att ta muntligt och vilka ämnen som kan funka mer som individuella skrivuppgifter. När ni jobbar med föreställningen i klassrummet är det viktigt att ha några förhållningsregler. När ni pratar i helklass, ta upp följande:

- Man får inte skratta åt någon annan.
- Man får inte berätta något om någon annan, och ingen ska heller känna sig indirekt utpekad.
- Man ska inte berätta privata saker som man kanske ångrar sen.

- Alla frågor är bra, och man kan fråga om pinsamma saker utan att det betyder att man själv har lust att göra dem. Hjälp barnen att anonymisera frågorna och prata till exempel utifrån karaktärerna i föreställningen (så är de allra flesta exemplen i detta material formulerade).

- När det är dags att prata om Pirret, lägg upp en bild från föreställningen på tavlan som en påminnelse. Gå igenom anteckningarna barnen skrev innan de såg Pirret om vad de trodde att de skulle få se. Hade de rätt om vad de trodde att Pirret skulle handla om?
- Lägg upp fler bilder från Pirret på tavlan. Fråga barnen vad som hände just i den stunden då bilden är tagen? Var det något som gick fel/blev knasigt? Hade karaktärerna kunnat göra på ett annat sätt? Vad hade hänt då?
- Be barnen skriva ner det roligaste de kommer ihåg från Pirret på lappar (gärna anonymt om det kan underlätta för dem) och sätt upp alla eller några på tavlan. Gå igenom dem en och en och diskutera vad som hade hänt precis innan, vad som hände efter och hur det hade blivit om någon av karaktärerna hade gjort på ett annat sätt.
- Du kan antingen sedan jobba dig igenom olika ämnen och ta upp exempel från scenerna som behandlar det specifika ämnet, eller så jobbar ni er igenom scen för scen.

Ämnen

De här ämnena är några av de som berörs i föreställningen och som denna handledning lägger lite extra fokus på utifrån de olika scenerna:

- Pirr – bra känslor
- Få, avvisa och ge uppmärksamhet
- Självförtroende och självkänsla
- Att dagdrömma
- Puberteten
- Om nätet
- Samtycke
- Osäkerhet
- Stå upp för sig själv och andra

Scen 1: Pirr – bra känslor!

Karaktärerna Gul, Grön och Rosa dansar (färgerna står för skådespelarnas färg på kläderna). De visar att pirr kan vara många olika känslor – inte bara sexuellt.

- Man kan känna pirr i kroppen i många olika situationer, t.ex. då man är glad, nervös eller något är väldigt spännande. När blev Gul, Grön eller Rosa glad i föreställningen? När blev de nervösa? Blev de ledsna någon gång?
- Hur tror ni att det kändes i Gul, Grön och Rosas kroppar när de var glada? Var i kroppen kan olika känslor kännas?
Låt gärna barnen därefter rita en figur på ett papper och med olika färger markera var olika känslor brukar kännas, gå igenom allt från arg till lycklig – och då utgå från sig själva.
- Var det någon gång som någon av karaktärerna inte mådde bra? Vad gjorde de för att må bättre? Hade de kunnat göra något annat för att må bättre?

Scen 2: Att få, ge och avvisa uppmärksamhet

En följa John-scen där Grön älskar Rosa som älskar Gul som älskar Grön.

Scenen handlar om att vara förtjust i någon en inte kan få och att försöka få den personens uppmärksamhet, men också att själv bli avvisad och avvisa andra.

- Hur tror ni att det kändes för de olika karaktärerna att vara förtjust i en annan men inte få något gensvar?
Lyft att det inte bara behöver handla om kärlek utan även vänskap.
- Hur bemötte till exempel Gul den Rosas uppmärksamhet? Gul var ju inte kär i Rosa utan i Grön. Var det ett bra sätt? Hade de kunnat göra på ett annat sätt?

• Hur mår de olika karaktärerna när de blev avvisade? Om ens kompis blivit avvisad och är ledsen, vad kan man säga till hen som kan få hen att må bättre?

• Hur visade karaktärerna att de var intresserade av varandra? Vad har människor för olika sätt att visa att de är förtjusta i någon?

Prata här om bra sätt och ställ det mot sätt som är mindre bra, kanske t.o.m. gränslösa sätt. Skriv upp dem i två spalter på tavlan.

• Om Rosa till exempel hade tagit på Guls kropp utan att han ville det, eller gett Gul mycket uppmärksamhet som inte kändes bra, vad hade Gul kunnat göra då?

Här kan ni med fördel prata om att känna sina gränser, hantera uppmärksamhet på nätet från personer som man inte är säker på vilka det är, om någon äldre ger en uppmärksamhet som inte känns bra, och hur viktigt det är att ta hjälp av en vuxen man litar på.

Scen 3: Självförtroende och självkänsla

Rosas mim-monolog framför spegeln. Scenen handlar både om att gilla och vara stolt över att kroppen kommer in i puberteten och samtidigt försöka smälta in, dölja eller förändra sig. Rosa är stolt över sin nya kropp och blir glad när första menssen kommer. Men plötsligt förändras hennes känslor och hon tycker det är jobbigt och försöker dölja/förändra sig.

Dessa frågor kan användas som öppna frågor till hela klassen, men det är bra att se till att det är på en lagom nivå så ingen berättar något de senare kommer känna sig obehagliga med.

• När tror ni att någon kan ha lätt att tycka bra om sig själv?

• När kan någon ha svårt att tycka bra om sig själv?

• Om någon inte tycker om sig själv, vad kan de göra för att må bättre?

• I slutet av scenen kommer det in två karaktärer till, som försökt dölja/förändra sig/smälta in. Vad tror ni att det kan betyda, att ytterligare två personer gjort detsamma?

Här kan man prata om att man inte är ensam med tankar om att vilja dölja och förändra sig, att det är väldigt vanligt även om det kan vara svårt att tro då det är ovanligt att man pratar om sånt här tillsammans.

Scen 4: Att dagdrömma

Grön drömmar och Rosa gestaltas genom skuggspel/ sociala medier. Scenen handlar om att tråna och vara uppslukad av dagdrömmar och längtan.

• Vad dagdrömde Grön om?

• Om Grön hade suttit på en lektion och dagdrömt så mycket att hon missat en massa av det läraren gick igenom, hade hon kunnat göra något för att fokusera bättre och i sådana fall vad?

Scen 5: Puberteten

Gul och hans knasiga kropp! Scenen är en metafor för puberteten och hur det är att inte vara vän med sin kropp.

Vad hände med Guls kropp? Hur reagerade han när kroppen for omkring? Verkade det finnas nåt läge när han verkade gilla att dansa?

• Gå igenom vad puberteten innebär rent fysiskt; hur kroppen går från att vara barn till att bli vuxen, om att bli könsmogen, menstruation och utlösning, om skillnader och glöm inte likheter – kan spaltas upp bl.a. på liknande nedanstående sätt:

Biologisk tjej kropp

Mer hår på kroppen

Börjar svettas mer

Rösten förändras

Snippan förändras

Bröstkörtlarna ömmar och växer

Biologisk kill kropp

Mer hår på kroppen

Börjar svettas mer

Rösten förändras

Snoppen förändras

Bröstkörtlarna ömmar och växer

Scen 6: Nätet

Två avatarer möts - att bli kär i och vara ihop på nätet. Det här är ett tillfälle att prata om säkerhet på nätet, men också om hur man själv ska bete sig på nätet gentemot andra.

- Vad tror ni att karaktärerna tyckte om att bli kär i och vara ihop med någon på nätet? Vad tror ni de tyckte var bra? Tror ni att det fanns något de tyckte var dåligt med det?
- Hur kunde de veta vem den andra egentligen var?
- Gjorde de något som inte var ok att göra? Vad är inte ok att göra på nätet?

Spalta gärna upp på tavlan. Tryck på vikten av att inte dela med sig av privata bilder och uppgifter varken om sig själv eller andra

- Om någon av karaktärerna skulle råka vara med om något på nätet som inte kändes bra (t.ex. sett något jobbigt eller haft en jobbig kontakt med någon), vad hade de kunnat göra då?

Ta upp hur oerhört viktigt det är att berätta om det för en vuxen man litar på, och att man inte ska känna skuld eller skam för det som har hänt – det viktiga är att reda ut det.

- I slutet av scenen vill den ena avataren träffas IRL. Men det vill/vågar inte den andra, och försvinner bara ut från spelet. Hur känner sig den som är kvar?

Scen 7: Samtycke

Grön och Rosa närmar sig varandra. Scenen handlar om att äntligen våga närma sig den man är kär i, att samla kraft för att ta första steget och samtidigt fråga om den andra vill.

- Hur gjorde Grön och Rosa för att försöka närma sig varandra? Hur visade de att de var intresserade av varandra? Var det bra eller dåliga sätt?
- Vad innebär samtycke?

Gå igenom begreppet (alla inblandade ska ha sagt ja och det ska kännas bra för alla etc.). Se gärna något klipp på Youtube som finns om detta (se hänvisningar).

- Hur kunde Grön och Rosa vara säkra på att den andra verkligen var intresserad?

Här är det viktigt att lyfta både den viktiga aspekten av att säga ja, att se på andra människor hur de reagerar (ser de glada ut, ryggar de tillbaka) och att vara lyhörd för att saker kan ändras.

Scen 8 och 9: Osäkerhet samt att Stå upp för sig själv och andra

Grön och Rosa närmar sig varandra igen. Det är nu det ska ske, de vill båda pussa varandra. Scenen handlar om att stå upp för vem man är och vem man gillar, att våga visa sin kärlek och att tycka om den man är. Plötsligt kommer Gul in och de bli avbrutna. Guls kropp börjar hoppa runt och han försöker få styr på den.

- Tror ni att det var lätt eller svårt för Grön och Rosa att visa att de var ihop med varandra? Tror ni att de kände på samma eller på olika sätt?
- Varför tror ni att Gul reagerade som han gjorde när han såg att Grön och Rosa var på väg att pussas?
- Vad hände när Gul skrattade åt dem? Varför skrattade Rosa plötsligt åt Grön och puttade bort henne? Hur kände sig Grön då?
- Hur slutar scenen? Vad får dem att bestämma sig för att pussa varandra ändå? Vad gjorde Gul då?
- När hade det kunnat bli riktigt svårt för dem att visa för andra att de var ihop?

Ta upp både om att man kan bli nervös inför andra, om andra retar en, om ens familj inte vill att man ska vara ihop med någon mm.

Lästips!

Lektionsupplägg och värderingsövningar:

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-pedagoger-och-yrkesverksamma/metodbanken/arskurs-4-6/>

Webtips för barnen att läsa och söka information på:

<https://fragachans.nu>

<https://kpwebben.se>

<https://www.digifritids.se>

Om kroppen och puberteten:

- Stora boken om kropp & knopp: allt om kroppen, känslor och puberteten (KP, 2018) – redaktör Lukas Björkman
- Världens viktigaste bok (Ordfront, 2012) - Nathalie Simonsson
- Fråga Jenny (Rabén & Sjögren, 2019) – Jenny Jägerfeld
- Ja jag har mens, hur så? (Forum, 2016) – Clara Henry

Om mående

Allt som händer inuti – om tankar och känslor från A till Ö (B. Wahlströms, 2019) – Reyhaneh Ahangaran

Om internet

- Värsta bästa nätet: bli säker och trygg på sociala medier, i chattar och spel (Bonnier fakta, 2018) – Maria Dufva
- Böckerna om Noelia (Boksmart, 2020-2021) – Caroline Engvall

Om kroppsintegritet och samtycke

- Stopp! Min kropp! : en kul och viktig handbok om kroppen, känslor och hemligheter (Bonnier Carlsen, 2020) – Hanna Thermaenius
- <https://youtu.be/nC3uMlpKZOU>

**PANTOMIM
TEATERN**